

Neoficialus vertimas

EUROPOS TARYBA

EUROPOS ŽMOGAUS TEISIŲ TEISMAS

TREČIASIS SKYRIUS

NUTARIMAS DĖL

Adjara AHMADI, Amirdjan SABERDJAN ir Omar Khan SABERDJAN
pareiškimo Nr. 47701/99
prieš Lietuvą

PRIIMTINUMO

Europos Žmogaus Teisių Teismas (Trečiasis skyrius), 2000 m. spalio 17 d. posėdžiaujant kolegijai, sudaryta iš:

pirmininko J.–P. Costa,
teisėjų L. Loucaides,
P. Kūrio,
F. Tulkens,
K. Jungwiert,
H. S. Greve,
M. Ugrekhelidze

ir *skyriaus kanclerės* S. Dollé,

atsižvelgdamas į minėtą pareiškimą, pateiktą 1999 m. vasario 3 dieną ir įregistruotą 1999 m. balandžio 23 dieną;

atsižvelgdamas į atsakovės Vyriausybės pateiktą nuomonę ir į pareiškėjų kaip atsakymą pateiktą nuomonę,

po svarstymo nusprendė:

FAKTAI

Pirmoji pareiškėja, Adjara AHMADI, gimė 1948 m. Antrasis pareiškėjas, Amirdjan SABERDJAN, gimė 1972 m. Trečiasis pareiškėjas, Omar Khan SABERDJAN, yra antrojo

pareiškėjo sūnus, gimęs 1995 m. Visi trys gimė Afganistane. Pareiškėjams Teisme atstovauja M. Urbelis, Vilniuje praktikuojantis teisininkas.

A. Bylos aplinkybės

Bylos faktai, kaip juos pateikia šalys, gali būti apibendrinti kaip išdėstyta toliau.

Procesas pirmosios pareiškėjos atžvilgiu

Pirmoji pareiškėja pabėgo iš Afganistano 1996 m. ir nelegaliai atvyko į Lietuvą per Baltarusiją, neturėdama galiojančių asmens dokumentų. Lietuvoje ji paprašė politinio prieglobsčio, kurį suteikti buvo atsisakyta tuo pagrindu, kad Lietuvoje ji neturi pastovių šeimos ryšių ir kad jos baimė būti persekiojamai Afganistane yra nepagrįsta. 1997 m. lapkričio 3 dieną vidaus reikalų ministras nusprendė išsiųsti pirmąją pareiškėją iš Lietuvos. Sprendime dėl išsiuntimo nebuvo nurodytas nei terminas, nei šalis, į kurią bus išsiunčiama. Teismo procesai, kuriuos pradėjo pareiškėja, prieštaraudama prieš minėtus sprendimus, buvo nesėkmingi.

Remdamosi Pabėgėlių statuso įstatymo 9 straipsniu (žr. dalį “Bylai reikšmingos vidaus teisės nuostatos” toliau), 1999 m. vasario 17 dieną vidaus reikalų institucijos nustatė, kad pirmajai pareiškėjai Afganistane gali grėsti persekiojimas, ir nusprendė išsiaiškinti jos asmens tapatybę bei iš naujo išnagrinėti jos statuso Lietuvoje klausimą dėl besitęsiančių neramumų Afganistane ir “pagal negražinimo principą”.

2000 m. balandžio 10 dieną pirmoji pareiškėja kreipėsi į vidaus reikalų institucijas dėl išvykimo iš Lietuvos. Iš Afganistano ambasados Maskvoje ji gavo Afganistano pasą ir 2000 m. balandžio 27 dieną savo noru išvyko iš Lietuvos. Kiek žinoma, šiuo metu ji gyvena Turkmėnijoje.

Procesas antrojo ir trečiojo pareiškėjų atžvilgiu

1996 m. antrasis ir trečiasis pareiškėjai pabėgo iš Afganistano. Jie nelegaliai atvyko į Lietuvą per Baltarusiją be jokių dokumentų ir iš karto paprašė prieglobsčio. 1997 m. spalio 22 dieną vidaus reikalų ministras atsisakė suteikti prieglobstį tuo pagrindu, kad jų baimė būti persekiojamiems Afganistane nėra pagrįsta. Tuo pačiu sprendimu ministras nusprendė išsiųsti antrąjį pareiškėją ir jo sūnų iš Lietuvos. Nebuvo nurodytas nei terminas, nei vieta, į kurią bus išsiunčiama. Antrasis pareiškėjas pradėjo teismo procesus dėl minėtų sprendimų, bet nieko nepasiekė.

1998 m. lapkričio 16 dieną Pabėgėlių reikalų taryba suteikė prieglobstį antrojo pareiškėjo broliui ir jo šeimai.

Remdamosi Pabėgėlių statuso įstatymo 9 straipsniu, 1999 m. vasario 17 dieną vidaus reikalų institucijos nustatė, kad antrajam ir trečiajam pareiškėjams Afganistane gali grėsti persekiojimas, ir nusprendė išsiaiškinti jų asmens tapatybę bei iš naujo išnagrinėti jų statuso Lietuvoje klausimą dėl besitęsiančių neramumų Afganistane ir “pagal negražinimo principą”.

Antrasis ir trečiasis pareiškėjai kreipėsi dėl laikinojo prieglobsčio dėl “humanitarinio pobūdžio priežasčių” (žr. dalį “Bylai reikšmingos vidaus teisės nuostatos” toliau). 2000 m. liepos 10 dienos sprendimu jiems šešioms mėnesiams buvo išduoti leidimai laikinai apsigyventi, pagal Užsieniečių teisinės padėties įstatymo 19 straipsnio 3 dalį, dėl Afganistane jų gyvybei ir sveikatai gresiančio pavojaus. Tame sprendime buvo nurodyta, kad antrasis pareiškėjas neturi galiojančių asmens tapatybės dokumentų, bet kad Lietuvos imigracijos institucijos jam padėjo kreiptis į

Afganistano ambasadą Maskvoje dėl Afganistano paso. Antrojo pareiškėjo buvo paprašyta pateikti pasą tam, kad jo ir jo sūnaus leidimai laikinai apsigyventi galėtų būti atnaujinti po 2001 m. sausio 10 dienos.

B. Bylai reikšmingos vidaus teisės nuostatos

Pabėgėlių statuso įstatymo 9 straipsnis numato, kad asmuo, kuriam buvo atsisakyta suteikti prieglobstį ir kurio atžvilgiu priimtas sprendimas išsiųsti iš šalies, negali būti išsiųstas, jei tai galėtų sukelti pavojų jo gyvybei.

Pagal Užsieniečių teisinės padėties įstatymo 36 straipsnio 2 dalį, sprendimo išsiųsti iš šalies vykdymas gali būti atidedamas dėl “humanitarinio pobūdžio priežasčių”. Pagal Užsieniečių teisinės padėties įstatymo 19 straipsnio 3 dalį, asmuo, kuriam buvo atsisakyta suteikti prieglobstį, gali kreiptis, kad jam būtų išduotas leidimas laikinai apsigyventi dėl “humanitarinio pobūdžio priežasčių”.

SKUNDAI

Pagal Konvencijos 3, 8 ir 13 straipsnius pareiškėjai iš pradžių skundėsi, kad egzistavo reali grėsmė jiems būti išsiųstams į Afganistaną ir kad tokiu būdu jiems grėsė būti kankinamiems ir atskirtiems nuo kitų jų šeimos narių, esančių Lietuvoje.

Pirmoji pareiškėja sutinka, kad ji išvyko iš Lietuvos savo noru, bet teigia, kad minėtos nuostatos buvo pažeistos dėl nuo 1996 m. iki 2000 m. patirtų kančių ir netikrumo dėl jos statuso Lietuvoje.

Antrasis pareiškėjas savo ir trečiojo pareiškėjo vardu teigia, kad jų atžvilgiu priimtas sprendimas dėl išsiuntimo vis dar galioja ir kad leidimai laikinai apsigyventi jiems suteikė tik “labai ribotą [ir] itin neapibrėžtą” saugumą Lietuvoje. Be to, antrasis pareiškėjas teigia, kad leidimai laikinai apsigyventi nustos galioti 2001 m. sausio 10 dieną ir kad po to jų išsiuntimo klausimas vėl gali iškilti. Jis teigia, kad mažai tikėtina, jog Afganistano ambasada Maskvoje išduos jam naują pasą, kad jo leidimas laikinai apsigyventi Lietuvoje galėtų būti atnaujintas. Antrasis ir trečiasis pareiškėjai skundžiasi, kad besitęsiantis jų situacijos “neiškumas” ir efektyvių teisinės gynybos priemonių nebuvimas prilygsta minėtų Konvencijos nuostatų pažeidimui.

Pagal Konvencijos 3 straipsnį antrasis ir trečiasis pareiškėjai taip pat skundžiasi dėl įvairių socialinių-ekonominių problemų, įskaitant darbo, tinkamos sveikatos priežiūros ir mokymo nebuvimą. Jie skundžiasi, kad užsieniečių priėmimo centre, kur jie yra laikomi, yra suvaržyta jų judėjimo laisvė. Trečiasis pareiškėjas teigia, kad jam labiau patiktų būti kitame pabėgėlių centre su antrojo pareiškėjo broliu, kur jis [trečiasis pareiškėjas] turėtų geresnes sąlygas socialiai vystytis.

TEISĖ

Pareiškėjai teigia, kad buvo pažeisti Konvencijos 3, 8 ir 13 straipsniai.

3 straipsnis numato:

“Niekas negali būti kankinamas, patirti nežmonišką ar žeminantį jo orumą elgesį arba būti taip baudžiamas.”

8 straipsnis, kiek tai reikšminga bylai, nustato:

“1. Kiekvienas turi teisę į tai, kad būtų gerbiamas jo privatus ir šeimos gyvenimas...”

13 straipsnis skelbia:

“Kiekvienas, kurio teisės ir laisvės, pripažintos šioje Konvencijoje, yra pažeistos, turi teisę pasinaudoti veiksminga teisinės gynybos priemone kreipdamasis į valstybės instituciją...”

Vyriausybė teigia, kad pareiškėjams negresia būti išsiųstiems iš Lietuvos, bet pareiškėjai ginčija šį teiginį.

1. Dėl pirmosios pareiškėjos skundo apie jai gresiantį išsiuntimą iš Lietuvos Teismas pažymi, kad ji išvyko iš Lietuvos savo noru, kai jos asmens tapatybės ir jos buvimo valstybėje teisėtumo klausimą nagrinėjo imigracijos institucijos. Iš to seka, kad pirmoji pareiškėja daugiau nebegali teigti esanti Konvencijos pažeidimo auka 34 straipsnio prasme.

Dėl likusių pirmosios pareiškėjos skundų Teismas mano, kad jie neatskleidžia jokio tikėtino Konvencijos ar jos protokolų pažeidimo. Iš to seka, kad ši pareiškimo dalis yra aiškiai nepagrįsta Konvencijos 35 straipsnio 3 dalies prasme ir turi būti atmesta pagal 35 straipsnio 4 dalį.

2. Dėl antrojo ir trečiojo pareiškėjų skundų Teismas pažymi, kad dabar jie yra laikini Lietuvos gyventojai ir turi galimybę atnaujinti savo leidimus gyventi. Nurodomi Konvencijos pažeidimai dėl jų statuso Lietuvoje neaiškumo ir grėsmės jiems būti išsiųstiems į Afganistaną buvo ištaisyti imigracijos institucijų 1999 m. vasario 17 dienos ir 2000 m. liepos 10 dienos sprendimais pagal Pabėgėlių statuso įstatymo 9 straipsnį ir Užsieniečių teisinės padėties įstatymo 19 straipsnio 3 dalį bei 36 straipsnio 2 dalį.

Tiek, kiek antrasis ir trečiasis pareiškėjai skundžiasi dėl jų dabartinių gyvenimo sąlygų, nėra įrodymų, kad šios sąlygos pasiekia Konvencijos 3 straipsnyje nurodytą žiaurumo laipsnį (žr., *mutatis mutandis, Ireland v. the United Kingdom*, no. 5310/71, 1978-01-18, Series A no. 25, pp. 60-72, §§ 150-187).

Be to, Teismas pažymi, kad antrasis ir trečiasis pareiškėjai skundžiasi, kad jų judėjimo laisvė užsieniečių priėmimo centre yra suvaržyta. Teismas mano, kad šie skundai turėtų būti nagrinėjami pagal Konvencijos 5 straipsnį, ginantį nuo savavališko ar neteisėto suėmimo, ir Konvencijos ketvirtojo protokolo 2 straipsnį, garantuojantį teisę į judėjimo laisvę.

Tačiau antrasis ir trečiasis pareiškėjai nepateikė jokių nurodomų judėjimo laisvės apribojimų detalių, kurios galėtų atskleisti minėtų nuostatų pažeidimus.

Dėl likusių antrojo ir trečiojo pareiškėjų skundų Teismas mano, kad jie neatskleidžia jokių tikėtinų Konvencijos ar jos protokolų pažeidimų.

Iš to seka, kad ši pareiškimo dalis taip pat turi būti atmesta kaip aiškiai nepagrįsta, remiantis Konvencijos 35 straipsnio 3 ir 4 dalimis.

Dėl šių priežasčių Teismas dauguma

SKELBIA ŠĮ PAREIŠKIMĄ NEPRIIMTINU.

S. Dollé
Kanclerė

J.-P.Costa
Pirmininkas